

Atklātā olimpiāde ķīmijā 2013. gada 9. martā

9. klases uzdevumi

1. uzdevums.

Kalcija blīvums ir $1,55 \text{ g/cm}^3$.

Izrēķini kalcija atoma rādiusu un tā atoma tilpumu, pieņemot, ka kalcija atomiem ir nespiežamas lodes forma un to tilpums sastāda 74 % no kopējā vielas tilpuma!

2. uzdevums.

Sudrabaini balta vienkārša viegla viela A, kurai ir laba siltumvadītspēja un elektrovadītspēja, nedaudz, nedaudz sildot reaģē ar ūdeni, veidojot divas vielas – vienu vienkāršu vielu D, bet otru – saliktu B. Saliktā viela B reaģē ar skābi C, veidojot sāli E, kuras šķīdumam pievienojot bārija hlorīda šķīdumu, rodas baltas nogulsnes F, kuras nešķīst atšķaidītās skābēs un sārmos.

Nosaki vielas A, B, C, D, E un F!

Uzraksti visu minēto ķīmisko procesu reakciju vienādojumus (kopā 3 vienādojumi)!

3. uzdevums.

Kā zināms, nātrija nitrāts ļoti labi šķīst ūdenī.

Aprēķini, cik g nātrija nitrāta un ūdens nepieciešams, lai iegūtu 2013 gramus 7 % nātrija nitrāta šķīduma!

Uzraksti piecus dažādus ķīmisko reakciju vienādojumus nātrija nitrāta iegūšanai!

4. uzdevums.

Oglekļa(II) oksīda un hlora maisījuma blīvums n.a. ir par 20% mazāks nekā sēra(IV) oksīda blīvums n.a. Šo oglekļa(II) oksīda un hlora maisījuma laižot pāri sakarsētam katalizatoram veidojās fosgēns COCl_2 , kā rezultātā gāzu maisījuma blīvums kļuva lielāks par sēra(IV) oksīda blīvumu.

Aprēķini praktisko fosgēna iznākumu (izteiktu %) šajā reakcijā!

5. uzdevums (7 punkti).

Kā zināms, viena mola ūdeņraža tilpums normālos apstākļos ir 22,4 litri un tā masa ir 2 grammi. Kāds devītklasnieks apgalvo, ka 22,4 litri gāzes normālos apstākļos var saturēt arī tieši 1 gramu; 3 gramus; 4 gramus; 5 gramus; 6 gramus un pat vēl lielāku masu ūdeņraža.

Uzraksti atbilstošus piemērus (pamatojot ar aprēķinu) katram no šiem sešiem apgalvojumiem, vai arī pamato (ar aprēķinu), ka devītklasnieks kļūdās!

Atklātā olimpiāde ķīmijā 2013. gada 9. martā

10. klases uzdevumi

1. uzdevums.

Oglekļa(II) oksīda un hlora maisījuma blīvums n.a. ir par 20 % mazāks nekā sēra(IV) oksīda blīvums n.a. Gāzu maisījumu laižot pāri sakarsētam katalizatoram veidojās fosgēns COCl_2 kā rezultātā gāzu maisījuma blīvums kļuva lielāks par sēra(IV) oksīda blīvumu.

Aprēķini praktisko fosgēna iznākumu (izteiktu %) šajā reakcijā!

2. uzdevums.

Kā zināms, oksidēšanas-reducēšanas reakcijās mainās elementu oksidēšanas pakāpes.

Uzraksti vienu ķīmiskās reakcijas vienādojumu, kurā oksidēšanas pakāpe vienlaicīgi palielinās diviem dažādiem ķīmiskajiem elementiem un atrodi tās koeficientus ar kādu no Tev zināmajām oksidēšanās-reducēšanās reakciju koeficientu noteikšanas metodēm!

Uzraksti vienu ķīmiskās reakcijas vienādojumu, kurā oksidēšanas pakāpe vienlaicīgi samazinās diviem dažādiem ķīmiskajiem elementiem un atrodi tās koeficientus ar kādu no Tev zināmajām oksidēšanās-reducēšanās reakciju koeficientu noteikšanas metodēm!

3. uzdevums.

Kā zināms, viena ķīmiskā elementa atomiem un joniem ir atšķirīgas elektronu konfigurācijas. Piemēram, alumīnija atoma elektronu konfigurācija ir $1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^1$, bet alumīnija jona Al^{3+} elektronu konfigurācija ir $1s^2 2s^2 2p^6$.

Uzraksti divu dažādu ķīmisko savienojumu formulas, kurās visām tos veidojošajām daļiņām (atomiem vai joniem) ir vienāda elektronu konfigurācija! Šajos savienojumos kopā jābūt vismaz četriem dažādiem ķīmiskajiem elementiem!

Uzraksti katram no šiem savienojumiem trīs dažādus iegūšanas reakciju vienādojumus!

4. uzdevums.

Iedarbojoties ar ogļskābās gāzes pārākumu uz 19,8 g nezināma metāla savienojuma ar skābekli X, izveidojās cieta viela A un gāze B. Vielu A izšķīdināja ūdenī un ūdens šķīdumam pievienoja bārija nitrāta pārākumu, radās 11,82 g nogulšņu Z. Gāzi B izlaida caur stikla caurulīti ar sakarsētu varu, sistēmas masa palielinājās par 2,88 g.

Nosaki visas aprakstītās vielas!

Uzraksti visus aprakstīto procesu ķīmisko reakciju vienādojumus!

5. uzdevums.

Ilgstoši karsējot difosforskābes $\text{H}_4\text{P}_2\text{O}_7$ šķīdumu ūdenī, rodas ortofosforskābe.

Aprēķini, kādai jābūt difosforskābes koncentrācijai sākuma šķīdumā, lai reakcijas beigās iegūtu 10 % tīras ortofosforskābes šķīdumu!

Uzdevumu risināšanai atvēlētais laiks ir 150 minūtes
LĶSA vēl Tev veiksmi uzdevumu risināšanā un saulainu pavasari!

Atklātā olimpiāde ķīmijā 2013. gada 9. martā

11. klases uzdevumi

1. uzdevums.

Tavā rīcībā ir trauki ar sekojošu vielu koncentrētiem šķīdumiem: HCl, HNO₃, H₂SO₄, FeCl₂, FeCl₃, AgNO₃, CuCl₂.

Izvēlies 5 vielas vai to maisījumus, kurus varētu izmantot, lai izšķīdinātu dzīvsudrabu!

Pamato savu izvēli ar ķīmisko reakciju vienādojumiem!

2. uzdevums.

Dota ķīmisko pārvērtību shēma: CuBr₂ → X → Y → CuBr₂.

Nosaki nezināmās vielas X un Y un uzraksti ķīmisko reakciju vienādojumus katrā nākošā ķīmiskā savienojuma iegūšanai no iepriekšējā tā, lai:

a. Visas šīs reakcijas būtu oksidēšanās-reducēšanās reakcijas!

b. Neviena no šīm reakcijām nebūtu oksidēšanās-reducēšanās reakcija!

3. uzdevums.

Gan sildot vielas A šķīdumu, gan iedarbojoties uz vielas A šķīdumu ar sārma šķīdumu, rodas nogulsnes B. Savukārt iedarbojoties uz vielu A ar skābi, veidojas gāze C, kas atkrāso paskābinātu kālija permanganāta šķīdumu.

Nosaki vielu A, B un C ķīmiskās formulas!

Uzraksti ķīmisko reakciju vienādojumus četrām aprakstītajām pārvērtībām!

Oksidēšanās-reducēšanās reakcijas vienādojumam koeficientus atrodi ar kādu no Tev zināmajām oksidēšanas-reducēšanas reakciju koeficientu atrašanas metodēm!

4. uzdevums.

Iedarbojoties ar ogļskābās gāzes pārākumu uz 11,36 g nezināma metāla savienojuma ar skābekli X, izveidojās cieta viela A un gāze B. Vielu A izšķīdināja ūdenī un ūdens šķīdumam pievienoja bārija hlorīda pārākumu, radās 15,76 g nogulšņu Z. Gāzi B izlaida caur stikla caurulīti ar sakarsētu varu, sistēmas masa palielinājās par 3,84 g.

Nosaki visas aprakstītās vielas!

Uzraksti visus aprakstīto procesu ķīmisko reakciju vienādojumus!

5. uzdevums.

Ķīmiskajiem savienojumiem reaģējot savā starpā radās H₃PO₄, HCl un HBr (koeficienti nav norādīti).

Uzraksti divus atšķirīgus ķīmisko reakciju vienādojumus ar iespējami mazāko izejvielu skaitu, kuros rastos tikai šie reakcijas produkti!

Uzraksti visu izejvielu iegūšanas ķīmisko reakciju vienādojumus no vienkāršām vielām!

Uzdevumu risināšanai atvēlētais laiks ir 150 minūtes
LĶSA vēl Tev veiksmi uzdevumu risināšanā un saulainu pavasari!

Atklātā olimpiāde ķīmijā 2013. gada 9. martā

12. klases uzdevumi

1. uzdevums.

Lai pilnīgi neitralizētu visus reakcijas produktus, kuri radās hidrolizējoties 1,23 g kāda fosfora halogenīda, izlietoja 35 mL 2,0 M nātrija hidroksīda.

Uzraksti hidrolīzes reakcijas vienādojumu un nosaki izmantotā fosfora halogenīda ķīmisko formulu!

Uzraksti ķīmisko reakciju vienādojumus šī fosfora halogenīda iegūšanai divos dažādos veidos!

2. uzdevums.

Oksidējot ogļūdeņradi A, veidojas savienojums B, kura daudzums ir divas reizes lielāks nekā izejvielas A daudzums. Viela B ļoti viegli reaģē ar kalciju, veidojot savienojumu C un izdalot gāzveida vielu D.

Nosaki nezināmās vielas A, B, C un D!

Uzraksti visus minēto ķīmisko reakciju vienādojumus!

3. uzdevums.

Iedarbojoties ar ogļskābās gāzes pārākumu uz 8,7 g nezināma metāla savienojuma ar skābekli X, izveidojās cieta viela A un gāze B. Vielu A izšķīdināja ūdenī un ūdens šķīdumam pievienoja bārija nitrāta pārākumu, radās 9,85 g nogulšņu Z. Gāzi B izlaida caur stikla caurulīti ar sakarsētu varu, sistēmas masa palielinājās par 4,00 g.

Nosaki visas aprakstītās vielas!

Uzraksti visus aprakstīto procesu ķīmisko reakciju vienādojumus!

4. uzdevums.

Reducējot vielu A, kuras molekulformula ir $C_8H_9O_2N$ ar dzelzs skaidiņām sāļsskābā vidē, veidojas viela, kuras molekulformula ir $C_8H_{12}NCl$. Oksidējot savienojumu A ar paskābinātu kālija permanganāta šķīdumu veidojas viela $C_8H_5O_6N$. Vielai A reaģējot ar bromu dzelzs(III) bromīda klātienē, veidojas divu monobromatvasinājumu maisījums.

Nosaki visas aprakstītās vielas!

Uzraksti visu aprakstīto procesu ķīmisko reakciju vienādojumus!

Nosaki vielas A struktūrformulu!

Uzraksti vielas A iegūšanas reakciju vienādojumus no viegli pieejamiem savienojumiem!

5. uzdevums.

Kālijs kristalizējas kubiskā tilpumcentrējuma elementāršūnā: kālija atomi ir visās tās virsotnēs un arī elementāršūnas centrā. Elementāršūnas malas garums ir 532,8 pm, bet kālija blīvums $0,856 \text{ g/cm}^3$.

Izmantojot šos datus:

Aprēķini kālija atoma rādiusu!

Izmantojot aprēķināto kālija rādiusu:

Aprēķini kālija blīvumu, ja kālijs kristalizētos kubiskā primitīvā elementāršūnā!

Aprēķini, kālija blīvumu, ja kālijs kristalizētos kubiskā skaldņcentrējuma elementāršūnā!